

IBRATLI OILA – BARKAMOL AVLOD TARBIIYASINING TAYANCHI

Nazarova Sayyora Sobirovna

Respublika sud tibbiy ekspertiza ilmiy amaliy markazi Surxondaryo
filiali sud tibbiy biologiya bo'limi laboranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15239404>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-Aprel 2025 yil
Ma'qullandi: 15- Aprel 2025 yil
Nashr qilindi: 18- Aprel 2025 yil

KEY WORDS

ibratli oila, barkamol avlod, tarbiya, ota-ona mas'uliyati, axloqiy qadriyatlar, milliy urf-odatlar, psixologik muhit, ijtimoiy faollik, vatanparvarlik, oila va jamiyat.

ABSTRACT

Maqolada ibratli oilaning jamiyatdagi o'рни va barkamol avlod tarbiyasidagi asosiy omil sifatidagi ahamiyati yoritilgan. Oila – inson shaxsining shakllanishida birlamchi muhit bo'lib, farzandlar tarbiyasida ota-ona mas'uliyati, mehr-muhabbat, axloqiy qadriyatlar, milliy urf-odatlar va madaniyatning roli alohida ta'kidlangan. Shuningdek, maqolada oilaviy muhitda sog'lom psixologik muvozanatni saqlash, bolalarda mustaqil fikrlash, ijtimoiy faollik va vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish masalalari ham ko'rib chiqilgan. Barkamol avlodni tarbiyalashda maktab, mahalla va keng jamoatchilik bilan hamkorlikda olib boriladigan ishlarning samaradorligi tahlil qilinadi. Muallif ibratli oilani jamiyat taraqqiyotining poydevori sifatida ko'rib, uni mustahkamlash borasidagi taklif va tavsiyalarni ilgari suradi.

Har qanday jamiyatning taraqqiyoti, millatning kelajagi, avvalo, sog'lom va barkamol avlod tarbiyasiga bog'liq. Barkamol avlod esa o'z navbatida ibratli, ma'naviy jihatdan boy, axloqiy tarbiyasi mustahkam bo'lgan oilalarda voyaga etadi. Oila – inson hayotining birinchi maktabi bo'lib, unda farzandlar hayotga ilk qadamlarini tashlaydi, axloqiy me'yorlar, urf-odatlar, qadriyatlar va ijtimoiy munosabatlar haqida tasavvur hosil qiladi. Aynan ibratli oila muhitida bolalar shaxs sifatida shakllanadi, ularning dunyoqarashi, ijtimoiy faolligi, vatanparvarlik va halollik kabi fazilatlari kamol topadi. Shu boisdan, oilaning tarbiyaviy salohiyatini oshirish, ota-onalarning pedagogik savodxonligini kuchaytirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridandir. Mazkur maqolada ibratli oilaning barkamol avlod tarbiyasidagi o'рни, oilaviy tarbiyaning asosiy tamoyillari hamda bu boradagi samarali tajriba va yondashuvlar tahlil qilinadi.

Ibratli oila — bu nafaqat mehr-oqibat va totuvlik hukmron bo'lgan muhit, balki farzand tarbiyasida ongli, tizimli va maqsadli yondashuvga ega bo'lgan tarbiya maktabidir. Bunday oilalarda farzandlar kichik yoshidan boshlab hurmat, mas'uliyat, halollik, mehnatsevarlik kabi fazilatlarni bilan yo'g'rilgan muhitda voyaga yetadi. Ayniqsa, ota-onaning o'zaro hurmatda bo'lishi, bolalarga nisbatan mehribonlik va adolat bilan yondashishi ularning ruhiy va ma'naviy rivojida muhim omildir.

Oilaviy tarbiyada milliy qadriyatlar va urf-odatlarining o'рни beqiyosdir. Navro'z, Ramazon, Qurbon hayitlari kabi milliy bayramlar, o'zbekona mehmondo'stlik, kattalarga hurmat, kichiklarga e'tibor – bularning barchasi farzand ongida milliy iftixor va ma'naviy boylik shakllanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, oilada diniy, axloqiy, madaniy bilimlarni berish ham avlod tarbiyasining ajralmas qismidir.

Barkamol avlod tarbiyasida faqat ota-ona emas, balki maktab, mahalla, keng jamoatchilikning ham faol ishtiroki lozim. Maktabda o'quvchining bilim olish jarayonidagi faol ishtiroki, mahallada esa ijtimoiy hayotdagi faolligi uning shaxsiy sifatleri shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Demak, ibratli oila — bu yakkama-yakka bir tizim emas, balki jamiyat bilan uzviy aloqada bo'lgan muhim ijtimoiy institutdir.

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar davrida oilaviy tarbiyaga zamonaviy yondashuvlar, psixologik maslahatlar, ota-onalar uchun trening va seminarlar tashkil qilish kabi metodlar ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ibratli oila barkamol avlod tarbiyasining asosi bo'lib, uning shakllanishida ota-onalarning o'рни beqiyosdir. Sog'lom muhit, mehr-oqibatga boy muomala, milliy qadriyatlarga sodiqlik va zamonaviy bilimlar uyg'unligi farzandning har tomonlama yetuk shaxs sifatida kamol topishiga zamin yaratadi. Shu bois, oilaviy tarbiyani mustahkamlash, ota-onalarning ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish, ijtimoiy muhit bilan uzviy aloqani yo'lga qo'yish — kelajak avlod taqdirini belgilovchi muhim omillardandir. Ibratli oilalar sonining ortishi esa jamiyatning barqarorligi, farovonligi va taraqqiyoti garovidir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdurahmonova G'R. Oila tarbiyasining psixologik asoslari. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2015. – 120 b.
2. Qur'on va Hadislar asosida oila va farzand tarbiyasi. – T.: Hilol Nashr, 2017.
3. Rasulov A., G'ulomova M. Oila pedagogikasi. – T.: "Fan va texnologiya", 2020. – 224 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-iyundagi "Oila institutini mustahkamlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4351-son qarori.
5. Nematov A.X., Akramov B.S. Milliy tarbiya asoslari. – T.: "O'qituvchi", 2007.
6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2023.
7. Xayrullaeva M. Zamonaviy oila va farzand tarbiyasining dolzarb masalalari. // "Pedagogik ta'lim" ilmiy-metodik jurnali. – 2022, №3. – B. 35–39.